

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO NIEWPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

1. Nazwa

HISTORYCZNY UKŁAD URBANISTYCZNY MIASTA

2. Czas powstania

1288-1289 r.; XIV w.; XVIII w.; XIX w.;
pocz. XX w.

3. Miejscowość

GÓRA

9. Materiały graficzne

4. Adres (ulica, nr posesji)

obszar miasta

5. Przynależność administracyjna

województwo dolnośląskie

powiat górowski

gmina Góra

6. Współrzędne geograficzne

N: 51°39'56", E: 16°31'04"

7. Użytkowanie obecne

administracja
mieszkalne
usługowe

8. Stan zachowania

4

Mapa w skali 1:10000 w zał. nr 1.

10. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie

Nazwy: Góra (ok 1300), Guhrau

Historia: Miasto ulokowane na prawie niemieckim, założone zostało przez księcia Henryka III głogowskiego pomiędzy 1288 a 1289 r. Od 1300 r. miasto zaczęło uniezależniać się od władzy książęcej wykupując przywileje targowe, solne, bicia monet, otrzymując prawo budowy młynów w dowolnym miejscu. W 1304 r. istniała rada miejska z burmistrzem i rajcami, a w 1310 r. Góra została odnotowana jako ośrodek administracji książęcej, któremu w zakresie sądownictwa podlegało 32 wsi. Wówczas też miasto nabyło prawo używania własnych pieczęci.

W 1319 r. Góra przeszła pod władanie linii ścinawskiej Piastów śląskich, następnie od k. XIV i w XV w. była pod panowaniem Piastów cieszyńskich. Wiadomo, że w I poł. XIV w. na terenie miasta znajdowały się: w bloku śródmiejowym ratusz, ławy chlebowe oraz jatki (istnienie potwierdzone w 1340 r.); zamek (istnienie potwierdzone w 1341 r.), kościół pw. św. Katarzyny, który w 1332 r. stał się kościołem parafialnym. Pod miastem usytuowany był szpital – potwierdzony w 1359 r., 1360 r., 1375 r. Rozwijała się produkcja rzemieślnicza, zwłaszcza sukiennictwo (od XIII do XVII w. Góra była miastem sukienników), a także handel, uprawa roli, hodowla bydła.

Od 1447 r. wzmiankowany jest pierścień murów obronnych (który zastąpił wcześniejsze wały drewniano - ziemne) oraz fosa. Mury te zwieńczone krenelażem posiadały 12 baszt. Do miasta prowadziły dwie bramy: Głogowska (od zachodu) i Polska (od wsch.) oraz dwie furty: północna i od płd. łązienników. Przed murami miejskimi od XIV/XV w. rozpoczęła się zabudowa przedmieścia polskiego – przed bramą Polską przy tzw. kamiennej drodze oraz przedmieścia ulokowanego od południa od strony Starej Góry.

W 1457 r. miasto zostało spustoszone przez pożar. Drugi wielki pożar miał miejsce w 1478 r. W II poł. XV w. w Górze odnotowywane są: ratusz, budynek sądu, szkoła, kościoły, szpital, waga miejska, zamek.

W 1506 r. miasto przeszło pod władanie króla czeskiego i weszło w skład korony czeskiej, a od 1526r znajdowało się pod panowaniem Habsburgów.

Rozkwit miasta przypada na XVI i XVII w. Wówczas w mieście funkcjonowało 12 cechów z najliczniejszym cechem sukienników. Poza ośrodkiem sukienniczym, znaczenie miało młynarstwo wiatrowe oraz, ze względu na dogodne położenie geograficzne przy granicy z Polską, handel. Przed wojną trzydziestoletnią Góra liczyła 5000 mieszkańców.

W wyniku wojny 30 letniej, z uwagi na trwające od 1675r. przemarsze wojsk, miasto uległo pewnym zniszczeniom.

W 1741 r. Góra przeszła pod panowanie pruskie.

Historia cd. opis miasta istniejące zagrożenia, postulaty konserwatorskie, bibliografia, źródła, materiały kartograficzne w zał. nr 2.

11. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

12. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

mgr Beata Baśa, sierpień 2024 r.

